

Eduards Pāvuls un Salas pagasts

Eduards Pāvuls teātra zinātniecei Līlijai Dzenei teicis, ka nāk no Salas Pāvuliem. Viņš minējis, ka dzimta arvien dzīvojuši abos Lielupes krastos – Jūrmalā un Salas pagastā, un savas mūža mājas radusi Salas kapsētā, kur arī viņš dusēšot. Dzimtas pārstāvji savas saknes ir izpētījuši līdz pat 18. gadsimtam. Izstādē tās atveidotas mākslas darbā “Pāvulu dzimtas koks” (autori: Roberts Diners un Andris Loss, 2017. gads, dzelzs, misiņš, patina, izmērs ≈2x2 m).

Domājot par Salas pagasta vēstures atspoguļojumu caur tajā dzīvojošo dzimtu gaitām, par vienas lielas dzimtas plašai sabiedrībai pazīstamāko pārstāvi ir izraudzīts Eduards Pāvuls, kas simboliski savieno gan Lielupes abus krastus, gan sasaista dažādus laikmetus ar tagadējo Babītes novada pašvaldības Kultūrizglītības centra filiāles Salas pagastā “Vietvalži” ēku, kādreizējo Salas pagastmāju.

Būdams aizrautīgs dejotājs, jaunībā Eduards Pāvuls šeit apmeklēja balles, viņa tēvs bija bundzinieks Brīvprātīgo ugunsdzēsēju orķestrī, kas spēlēja zaļumballēs gan Mellužos, gan Salā. Te bija bagātīgas zvejas vietas - E. Pāvuls labprāt makšķerēja Babītes ezerā, Lielupē, Spuņupē. 1981. gadā, filmējot televīzijas filmu “Ilgais ceļš kāpās” ar Eduardu Pāvulu Jēkaba Ozola lomā, toreizējā pagastmājā tapušas vairākas tās epizodes. 1950. gadu sākumā Eduards Pāvuls tika iesvētīts Salas Sv. Jāņa baznīcā. Ar šo pašu laika posmu saistīts kāds traģikomisks notikums E.Pāvula biogrāfijā. 1949. gadā viņš absolvēja Dailes teātra 2.studiju, un bija pienācis karaklausības laiks, taču tobrīd īpašu vietu jaunā aktiera dzīvē bija ieņēmusi meitene no Jūrmalas – Līlija Volfa (vēlāk Pāvule). Abi bija izdomājuši filmas scenārija cienīgu plānu – bēgšanu no dienesta padomju armijā. Par slēpšanās vietu tika izraudzīts Lēģerkalns Salas pagastā, kur bēglis patvērās, bet draudzene gādāja, lai viņam būtu pārtika un citas nepieciešamās lietas. Tomēr ģimene saprata, ka iespējamās nepatikšanas ir daudz lielākas, nekā jaunieši nojauš, tāpēc Eduarda tēvs Kārlis pierunāja dēlu atteikties no domas par dzīvi mežā.

Eduards Pāvuls savas lomas veidoja no dzīvē pieredzētā – no satiktajiem cilvēkiem, no paša piedzīvotā, no tā, kas bija radies viņa dvēselē neskaitāmajās stundās, kas pavadītas dabā, pie ūdeņiem. Pašos kinokarjeras pirmsākumos radītais zvejnieka dēls Oskars dzīvoja aktiera radošajā būtībā vairāk nekā divdesmit gadu, līdz pārtapa Jēkabā Ozolā – tā Eduards Pāvuls pats redzēja šo tēlu metamorfozi. Līdzīgi kā Oskara, arī Ozola lomu Pāvuls pieņēma nelabprāt, tomēr ar laiku pats atzina, ka tā ir viņa mīļākā filmu loma.

2006. gada jūlijā Eduards Pāvuls devās mūžībā. Viņa atdusas vieta ir Salas kapsētā.

Dace Ulpe,

Babītes novada pašvaldības
Kultūrizglītības centra filiāles Salas pagastā “Vietvalži” izstāžu zāles vadītāja